

Rolandas Kregždys, Lietuvos kultūros tyrimų institutas

Sovijaus mito prasminių žymenų 9 blužnys ↔ 9 pragaro vartai etiologinė sąsaja su Evagrijaus Pontiečio λογισμοί bei slavų etnine tradicija

Pranešimas skirtas VI a. sirų bizantiečio Johanno Malalos kronikos XIII a. intarpo, arba 1262 m. chronografo inkliuzijos, t. y. mitologinio pasakojimo, kurio pagrindinis herojus – Sovijus, prasminių žymenų 9 *blužnys* ↔ 9 *pragaro vartai* etiologinei interpretacijai.

Priešingai ankstesnių autorių hipotetiniams teiginiams apie analizuojamų prasminių žymenų sąsają su referentais *gausa* ir *nugalėto priešo vitališkumo pradas* (A. J. Greimo hipotezė) ar *saulės metinis judėjimas dangaus skliautu* (Viač. Ivanovo ir V. Toporovo spėjimas) bei *9-eri Retros miesto vartai* (M. Franko ir V. Toporovo hipotezė), XIII a. Rytų krikščionių bažnyčios šventiko, perrašiusio Johanno Malalos kroniką senąja rusų kalba ir pateikusių naują teksto intarpą, mitologemų 9 *blužnys* ↔ 9 *pragaro vartai* kilmė siejama su:

(α) krikščionišką mirtinų nuodėmių (9 [→ 8 → 7]) dogmatiką, grįstą dykumos tėvų, arba ankstyvųjų krikščionių atsiskyrėlių, praktikavusių asketizmą Egipto dykumose, mokymu apie 9 žmogiškąsias ydas, detalizuotas Evagrijaus Pontiečio (Εὐάγριος ὁ Ποντικός resp. Evagrius Ponticus, 345–399 m.);

(β) slavų apotropėjumi *blužnis* bei jų apeigine tradicija dėti maistą mirusiojo vėlei vartuose.